DANSKE PROFESSIONSHØJSKOLER

Danish University Colleges

Spørgeskemaet for læselyst i 4. klasse

To dimensioner af intrinsisk læsemotivation. Administrations- og scoringsguide

Pettersson, Morten; Nielsen, Tine; Hansen, Thomas Illum

Publication date:
2025

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Link to publication

Citation for pulished version (APA):
Pettersson, M., Nielsen, T., & Hansen, T. I. (2025). *Spørgeskemaet for læselyst i 4. klasse: To dimensioner af intrinsisk læsemotivation. Administrations- og scoringsguide*. UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole.

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Download date: 17. jun.. 2026

Spørgeskemaet for læselyst i 4. klasse:

To dimensioner af intrinsisk læse-motivation. Administrations- og scoringsguide

Udgivelsen er udarbejdet af:

Morten Pettersson, Tine Nielsen & Thomas Illum Hansen

Afdelingen for Anvendt Forskning i Pædagogik og Samfund,
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole

2025

UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole

Titel:
Spørgeskemaet for læselyst i 4. klasse: To dimensioner af intrinsisk læsemotivation. Administrations- og scoringsguide

Forfattere:
Morten Pettersson, ph.d., lektor
Tine Nielsen, ph.d., lektor
Thomas Illum Hansen, ph.d., forskningschef

År:
2025

Udgiver:
Afdelingen for Anvendt Forskning i Pædagogik og Samfund,
UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole,
Niels Bohrs Alle 1, 5230 Odense M

ISBN:
9788793067738

Korrekt citering af denne artikel efter APA-systemet (American Psychological Association System, 7th Edition):
Pettersson, M., Nielsen, T., & Hansen, T. I. (2025). Spørgeskemaet for læselyst i 4. klasse: To dimensioner af intrinsisk læsemotivation. Administrations- og scorings-guide. UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole.

Udviklingen af måleredskabet er finansieret af projektet National indsats for børn og unges læseglæde, der er støttet af Kulturministeriet. Det nationale projekt er blevet ledet af Tænketanken Fremtidens Biblioteker.

Erhvervsakademi og
Professionshøjskole

Indledning

Spørgeskemaet for læselyst handler om børns intrinsiske motivation. Intrinsisk læsemotivation defineres typisk som "villigheden til at læse, fordi aktiviteten er tilfredsstillende eller givende i sig selv" (Schiefele et al., 2012, s. 429, dansk oversættelse). Spørgeskemaet måler to dimensioner af den intrinsiske motivation: Involvering – som omhandler den del af motivationen til at læse, der er knyttet til selve læseaktiviteten og dens positive oplevelser, såsom at blive opslugt af en fortælling – og Nysgerrighed – den del af motivationen drevet af interesse for bogens eller læsningens emne.

I de senere årtier har international forskning rettet øget opmærksomhed mod de mulige positive effekter af intrinsisk læsemotivation. Flere og flere studier viser, at netop intrinsisk læsemotivation spiller en vigtig rolle for både mængden af fritidslæsning og udvikling af læsefærdigheder (Schiefele et al., 2012). Der er også forskning, der tyder på, at Involvering har en mere entydig positiv effekt på læseforståelse end Nysgerrighed, men der er stadig for lidt forskning til at sige noget med sikkerhed om forskellene mellem de to dimensioner (se dog Schiefele & Schaffner, 2016; Schiefele et al. 2016).

Spørgeskemaets spørgsmål er oversat og videreudviklet fra det tyske måleredskab Reading Motivation Questionnaire (RMQ) (Schiefele & Schaffner, 2016). Det består af 12 spørgsmål, seks i hver af de to skalaer, der måler dimensionerne Involvering og Nysgerrighed. Spørgeskemaets skalaer er afprøvet og valideret ved hjælp af moderne psykometriske metoder blandt 1483 4. klasses elever i den danske grundskole[1]. Det tager cirka 10-15 minutter at udfylde.

Skalaerne kan bruges til at afdække den intrinsiske læsemotivation i en klasse eller større gruppe af børn med henblik på pædagogisk anvendelse, til at sammenligne læsemotivation på tværs af elevgrupper (fx skoler, klasser eller køn[2]) og til at følge, hvordan læsemotivationen ændrer sig over tid – enten mellem forskellige 4. klasseårgange eller inden for den samme gruppe af børn i løbet af et skoleår.

Måleskalaernes spørgsmål

Spørgsmålene, der indgår i de to skalaer, er vist i Tabel 1. Det fulde spørgeskema indgår i bunden af dette dokument, så det frit kan kopieres og bringes i anvendelse.

[1] En selvstændig rapport bliver udgivet om udviklingen og valideringen af måleskalaerne.
[2] Sammenligningen af piger og drenge kan være relevant, da der er undersøgelser, også i Danmark (se fx Fougt et al., 2023; Hansen et al., 2022), som viser, at det ofte halter med drengenes læselyst.

Tabel 1. Måleskalaer for intrinsisk læsemotivation. Jeg læser...

Dimension	Items
Involvering	fordi jeg godt kan lide at leve mig ind i hovedpersonen i en god historie
	fordi nogle historier sætter gang i min fantasi
	fordi jeg så kan opleve eventyr i mine tanker
	fordi jeg så kan forestille mig det hele rigtig godt
	fordi det er spændende, hvad der sker med personerne i en historie
	fordi jeg kan se historien for mig, som en film i mit hoved
Nysgerrighed	fordi jeg godt kan lide at tænke over bestemte emner
	fordi jeg så kan lære mere om ting, der interesserer mig
	fordi jeg gerne vil fordybe mig i bestemte emner
	fordi jeg kan lære mange ting, jeg kan bruge selv
	fordi jeg har yndlingsting, som jeg godt kan lide at læse om
	fordi jeg bliver glad, når jeg læser om mine interesser

Note. Svarkategorier: Passer ikke, Passer lidt, Passer meget, Passer helt.

Administration af spørgeskemaet

Spørgeskemaet er kort og kan gennemføres som del af en lektion. Det består af nogle spørgsmål, hvor børnene skal vurdere, om en række udsagn passer på dem. Den første side af spørgeskemaet har to øvespørgsmål, som skal hjælpe børnene med at forstå svarmulighederne: Passer ikke, Passer lidt, Passer meget, Passer helt. Det anbefales, at alle børnene gennemgår disse spørgsmål, før de besvarer spørgsmålene om læsning. Den voksne, der giver spørgeskemaet, bør forklare børnene, at de skal vælge det svar, der passer bedst på dem – både hvis det passer *helt* på dem, og hvis de kun synes, det passer *lidt*. Efter øvespørgsmålene skal børnene besvare de egentlige spørgsmål, hvor de vurderer, hvor godt 12 forskellige grunde til at læse i fritiden passer på dem.

Der kan tilføjes en ekstra side i spørgeskemaet, hvis man ønsker at indsamle demografiske oplysninger eller anden information om læsning, som man finder relevant for ens undersøgelse, fx information om læsevaner (forekomst og omfang), adgang til relevant læsemateriale (fx i hjemmet, brug af biblioteket), børnenes foretrukne genrer eller hvilke emner børnene interesserer sig for.

Måleskalaerne er kun til brug blandt børn i 4. klasse. Det skyldes, at måleskalaerne er udviklet og valideret specifikt i denne elevgruppe, og vi ved derfor ikke, om de måler rigtigt eller præcist i andre elevgrupper. Selvom det er vores antagelse, at måleskalaerne fungerer på samme måde i fx 5. klasse, kræver det yderligere undersøgelser, før vi kan foreslå en sådan anvendelse på et empirisk velbegrundet grundlag. Man bør ikke anvende det i 3. klasse, da spørgsmålene forventeligt vil være for svære for denne aldersgruppe.

Inden spørgeskemaerne udleveres, bør børnene orienteres om, at man er interesseret i at finde ud af, hvad de tænker og føler om læsning som en aktivitet. Den voksne, der giver spørgeskemaerne, bør fortælle børnene, at der ikke er nogen rigtige eller forkerte svar på spørgsmålene, men at deres svar bruges til at blive klogere på, hvordan man kan støtte dem, og hvilken form for læsning, der passer til dem. Bed derfor børnene om at svare ærligt og undlade at kigge på sidemandens svar undervejs.

Spørgeskemaet er lavet, så børnene bør kunne læse og besvare spørgsmålene på egen hånd. Samtidig er det vigtigt, at de får den nødvendige hjælp, hvis de oplever udfordringer med enkeltord eller vendinger. I tilfælde af sådan problemer, hjælp dem – men hjælp dem ikke med at tage stilling til spørgsmålet.

Ved anvendelse af spørgeskemaet og måleskalaerne i offentligt regi – fx i folkeskolen – opfordres der til at følge gældende databeskyttelseslovgivning, herunder dataetiske principper for brug af persondata i folkeskolen samt kommunens eller skolens retningslinjer. Det er vigtigt at sikre åbenhed og tryghed blandt både børn og forældre i forhold til formålet med dataindsamlingen, hvordan data håndteres og opbevares, og hvilke muligheder der er for at få data slettet.

Bagerst i spørgeskemaet fremgår en kort instruktion med de centrale informationer til administrator – den voksne, der administrerer undersøgelsen – og de informationer, som bør præsenteres for børnene. Se dette nederst i dokumentet.

Scoring af svarerne

Hvert spørgsmål vurderes på en skala med svarkategorierne:

- Passer ikke (0)
- Passer lidt (1)
- Passer meget (2)
- Passer helt (3)

Hver svarkategori giver en score mellem 0 og 3, angivet i parentes, og en højere score indikerer en stærkere tilslutning til udsagnet.

Beregning af resultater

For hver besvarelse kan der beregnes et resultat, en såkaldt sumscore, for Nysgerrighed og Involvering ved at lægge svarene sammen for de relevante spørgsmål.

Spørgsmålene fordeler sig i måleskalaerne som følger (se spørgsmålsnumre i spørgeskemaet nederst i dokumentet):

1. Nysgerrighed = I1, I3, I5, I7, I9, I11 (scorer: 0-18)
2. Involvering = I2, I4, I6, I8, I10, I12 (scorer: 0-18)

Der skal beregnes et separat resultat for hver dimension. Nysgerrigheds- og Involveringsspørgsmålene kan ikke blot lægges sammen til ét fælles resultat. Vores valideringsanalyser viser i tråd med anden forskning, at Nysgerrighed og Involvering er to adskilte fænomener, selvom de statistisk hænger positivt sammen.

Brug af resultater

Spørgeskemaet er primært egnet til analyser på gruppeniveau, hvor gennemsnittet på hver af de to måleskalaer bruges til at forstå en gruppe børns læsemotivation. Selvom man kan beregne et resultat for hvert barn, indeholder resultaterne på individniveau stor usikkerhed og også for stor usikkerhed til at anvende dem isoleret. Gruppens gennemsnit er derimod en god og pålidelig måde at beskrive den overordnede tendens.

Validering af besvarelser

Inden beregning af resultater – enten automatisk eller manuelt – skal spørgeskemaerne gennemgås for at sikre:

1. **Komplette besvarelser**: Gennemgå hvert spørgeskema for at sikre, at *alle* spørgsmål er besvaret. Hvis nogle spørgsmål er ubesvaret, bed svarpersonen om at besvare dem. Hvert besvaret spørgsmål skal scores fra 0 til 3 på baggrund af den markerede svarkategori:

- Passer ikke = 0
- Passer lidt = 1
- Passer meget = 2
- Passer helt = 3

2. **Entydige svar:** Hvis spørgeskemaet er besvaret fysisk, og en svarperson har markeret mere end én svarkategori, så bed om et endeligt svar. Der må kun være ét svar per spørgsmål.
3. **Korrekt placering af svar**: Hvis spørgeskemaet er besvaret fysisk og en svarperson har sat et kryds udenfor svarskalaen (fx før "Passer ikke" eller efter "Passer helt"), vælg den nærmeste svarkategori. Hvis det ikke er muligt at vurdere, skal svarpersonen give et nyt svar ved brug af de tilgængelige svarkategorier.

Automatisk beregning af resultater
Et registreringsark er tilgængeligt, hvor man kan indtaste børnenes besvarelser og automatisk få udregnet resultaterne for hvert barn samt gruppens gennemsnit på de to dimensioner. Hent registreringsarket via linket i parentesen (Link).

Manuel beregning af resultater
Hvis resultaterne beregnes i hånden, kan følgende fremgangsmåde anvendes:

1. **Find de relevante spørgsmål for hver dimension**:
   - Nysgerrighed = I1, I3, I5, I7, I9, I11
   - Involvering = I2, I4, I6, I8, I10, I12

2. **For hver svarperson, læg svarene sammen for hver dimension.**

   Eksempel
   Hvis en svarperson har givet følgende svar på Nysgerrighed-spørgsmålene:
   - I1 = Passer meget (2)
   - I3 = Passer helt (3)
   - I5 = Passer lidt (1)
   - I7 = Passer meget (2)
   - I9 = Passer helt (3)
   - I11 = Passer meget (2)

   Så bliver resultatet: 2 + 3 + 1 +2 + 3 + 2 = 13

3. **Beregn gennemsnit for en klasse eller gruppe**: Læg alle svarpersonernes resultater sammen for en dimension og del med antallet af elever:

$$\text{Gennemsnit} = \frac{\text{Sum af alle elevers resultater}}{\text{Antal elever}}$$

Yderligere hjælpemateriale
På næstsidste og sidste side i spørgeskemaet (se nederst i dokumentet) findes:
- En scoringsguide med et udfyldt eksempel samt forklaringer
- Et tomt registreringsark til registrering af scorerne

Fortolkning af resultater

Resultater kan inddeles i tre kategorier:

- Lav: Under 7
- Mellem: 7-12
- Høj: Over 12

Inddelingen er fastlagt af forskerne bag udviklingen af måleredskabet på baggrund af en faglig vurdering af spørgsmålenes indhold og mulige svarmønstre. Kategoriseringen er valgt som den mest hensigtsmæssige måde at fortolke resultaterne på og kan blive justeret, når der opnås mere viden og data.

Gennemsnittet for en gruppe er den primære indikator og bør være udgangspunktet for fortolkning og eventuelle indsatser. Gennemsnittene giver et samlet billede af børnenes læsemotivation på de to dimensioner.

Som et supplement kan man se på fordelingen i gruppen for at opnå en nuanceret forståelse af, hvordan gruppens gennemsnitlige resultat er fremkommet. Det kan man gøre ved at se på fordelingen af elevernes resultater, eller mere konkret, på ensartet- eller forskelligheden af de kategorier (farver), de falder i. To grupper med samme gennemsnit kan nemlig have ret forskellige fordelingsmønstre, hvilket kan påvirke, hvordan undervisning eller indsatser tilpasses:

- **Mange omkring gennemsnittet**: Hvis gruppens resultater falder tæt på gennemsnittet, fx ved at de fleste børn ligger i samme kategori som gennemsnittet, indikerer det, at klassen eller gruppen har et relativt ensartet motivationsniveau. Derfor kan undervisning eller indsatser planlægges fra en fælles tilgang i forhold til, hvad de motiveres af.
- **Spredt eller todelt fordeling**: Hvis gruppens resultater viser en spredt eller todelt fordeling, fx med mange børn i både den lave og høje ende, kan det pege på et behov for differentierede tilgange i undervisning eller indsatser. Derfor kan man fx tilpasse undervisningen med variation og/eller fleksible tekstvalg, så den både imødekommer dem med lav motivation, og dem, der allerede har høj motivation.

Anvendelsesmuligheder

Spørgeskemaet egner sig som tidligere nævnt til analyser på gruppeniveau, hvor gennemsnittet på hver af de to måleskalaer bruges til at forstå en gruppe børn. De kan bringes i anvendelse på flere forskellige måder afhængigt af niveau og interessenter.

Anvendelse på klasseniveau

Tilpas læseundervisningen ud fra elevernes motivation

Måleskalaerne kan give indsigt i, hvad der motiverer en klasse eller gruppe af børn til at læse og bruges til at understøtte deres læsning. Man kan fx undersøge, om deres læsning primært drives af Involvering (fornøjelsen ved at fordybe sig i en fortælling) eller Nysgerrighed (ønsket om at lære om specifikke emner) – eller om begge motivationskilder er lige stærke.

Denne viden kan hjælpe lærere (og læsevejledere) med at tilpasse undervisningen og målrette indsatser, så det *understøtter* børnenes motivation. Hvis en klasse scorer gennemsnitligt højt på Involvering-skalaen, kan undervisningen suppleres med tekster med gribende fortællinger, relaterbare karakterer og levende beskrivelser. Mulige genrer kunne være fantasy, eventyr eller realistiske romaner. Hvis gruppens gennemsnitlige score i stedet viser, at læsningen særligt er drevet

af Nysgerrighed, kan læreren eller læsevejlederen give plads til at lade børnene vælge læsemateriale, der passer til deres individuelle interesser og lade dem udforske det. Her kan eleverne få lov til også at vælge faktabøger, biografier eller temaer, der vækker nysgerrighed og skaber appetit på at læse mere.

Omvendt kan viden om børnenes motivation også anvendes til at arbejde med at *fremme* læsemotivation. Hvis en klasse fx scorer lavt på Involvering, kan det være relevant at overveje, om eleverne faktisk eksponeres for den type tekster, der giver mulighed for at opleve en følelsesmæssig involverethed eller underholdning. På samme måde kan en lav score på Nysgerrighed være baggrund for at inspirere eleverne til at opdage muligheder for at læse om emner, de interesserer sig for. Dermed kan måleskalaerne ikke kun bruges til at understøtte eksisterende motivation, men bidrage til at fremme en alsidig læseudvikling.

Undersøg om konkrete indsatser styrker læsemotivationen
Brug måleskalaerne til at evaluere effekten af specifikke læseindsatser, og bliv klogere på, hvad der øger læsemotivationen. Man kan fx undersøge, hvordan forskellige korte initiativer[3] – såsom temauger, læsekampagner eller nye undervisningsstrategier – påvirker motivationen ved at måle den lige før og efter indsatsen.

Hvis eleverne efter en indsats fx scorer højere på Involvering end før, tyder det på, at indsatsen har styrket deres motivation. Hvis der derimod ikke ses en ændring, kan det skyldes flere faktorer, fx valg af materiale, undervisningsmetode eller at indsatsen ikke var lang nok til at skabe effekt. I sådanne tilfælde kan indhold eller tilgang justeres i et kommende forløb. Husk kun at medtage besvarelser i analysen fra de elever, der har svaret både før og efter indsatsen.

Resultaterne kan bruges til at identificere, hvilke værktøjer, der styrker læselysten, eller til at justere undervisningen, så den bedst muligt bidrager til at øge eller fastholde elevernes læsemotivation. Tal med eleverne – uanset resultatet – for at få deres perspektiv på, hvad der fungerede, og hvad der kunne forbedres. Brug denne indsigt til at tilpasse fremtidige indsatser og del gerne erfaringerne med kolleger i fagteams, så den samlede undervisningspraksis får gavn af jeres nye viden.

Anvendelse på skoleniveau

Brug måleskalaerne som led i en skolestrategisk indsats med at sætte fokus på læsemotivation
Skoler kan anvende måleskalaerne til systematisk at følge udviklingen i 4. klasseelevernes læsemotivation inden for et skoleår. Det giver et datagrundlag for at vurdere betydningen af skolens samlede indsatser, herunder undervisning og øvrige læsefremmende tiltag, samt for at justere dem efter behov og målrette arbejdet med at styrke skolens læsekultur. Samtidig er det oplagt at bruge et tværfagligt samarbejde mellem lærere, læsevejledere og skolebibliotekarer til at understøtte indsatsen.

Ved at måle elevernes motivation i starten og slutningen af skoleåret får skolen indsigt i, om læsemotivationen øges, fastholdes eller falder[4]. For at sikre valide resultater bør analysen kun medtage elever, der har svaret i begge runder.

[3] Indsatserne bør være relativt korte og af en overskuelig varighed, fx en uge eller en måned, for at gøre det lettere at isolere indsatsens effekt. Ved indsatser, der varer lang tid, kan flere andre eksterne faktorer nå at ændre sig i mellemtiden og også påvirke den intrinsiske læsemotivation.
[4] Selvom måleskalaerne ikke er valideret i både starten og slutningen af 4. klasse, men kun i slutningen, vurderer vi, at de kan bruges til dette formål. Denne vurdering baserer sig på valideringsanalyser, der viser, at måleredskabet fungerer på samme måde uanset alder på svarpersonerne i 4. klasse.

En stigning er tegn på, at skolens indsats har haft en positiv effekt, mens et markant fald kan indikere behov for justeringer, fx i undervisningsplaner, tekstvalg eller læseaktiviteter. Det er dog vigtigt at overveje, om en negativ udvikling kan skyldes eksterne faktorer, fx skift i trivsel – hvilket kan bakkes op af de årlige trivselsmålinger – eller ændringer i sociale medievaner, som også kan påvirke motivationen. Fastholdelse af et stabilt niveau er ikke nødvendigvis negativt, da international forskning (Schiefele et al., 2016; Miyamoto et al., 2020) viser, at en mindre nedgang i intrinsisk læsemotivation er almindelig over tid.

Ved et markant fald i 4. klasseelevernes læsemotivation kan resultatet bruges til opfølgning, fx ved refleksion over årsager og potentielle justeringer af pædagogiske indsatser. For at sikre en meningsfuld anvendelse kan et videre arbejde med læselyst forankres i fagteamet – med inddragelse af læsevejledere og PLC-medarbejdere. Overvej fx følgende handlinger:

- Afhold elev- eller klassesamtaler på 4. klasseårgangen om læseoplevelser: Formålet er at opnå en forståelse af elevernes oplevelse af undervisningen, læseoplevelser og af andre relevante indsatser på skolen, som kan bruges til at forstå fx et fald i motivation.
- Lav et refleksionsmøde i fagteamet og med læsevejleder: Her deler lærere og læsevejleder deres erfaringer og overvejelser om undervisningsplaner samt de læseaktiviteter og strategier, der *styrker* læsemotivationen. Input sammenholdes med praksis, og eventuelle justeringer drøftes.
- Inddragelse af skolebiblioteket og PLC-medarbejdere: PLC-medarbejdere kan vurdere, om de valgte tekster på klasse- eller årgangsniveau stemmer overens med anden viden om elevernes motivation, eller om alternative litteraturvalg bedre kan stimulere læselysten. Derudover kan man med fordel overveje at lave læsekampagner i samarbejde med PLC for at styrke læsning drevet af enten Involvering eller Nysgerrighed, hvor man kombinerer lærernes viden om børnene og biblioteksmedarbejdernes viden om materialer.
- Overvej et samarbejde mellem skole og folkebibliotek: At samarbejde med et folkebibliotek kan supplere skolens ressourcer med adgang til en bredere bogsamling, ekspertise i litteraturformidling samt sende et signal om, at læsning ikke kun hører hjemme i skolen. Projektet National indsats for børn og unges læseglæde fremhæver, at skoler og folkebiblioteker med fordel kan samarbejde om læselystindsatser (fx involvering af både børn og forældre), fælles bogindkøb, børneinddragelse i læselysttiltag og etablering af læsefællesskaber (fx læseklubber) (Egebo & Vestergaard, 2025, s. 26-27)[5].

For at sikre at arbejdet i fagteamet ikke kun fungerer som inspiration, men fører til handling, kan man udpege en tovholder i fagteamet. Oplagt er selvfølgelig en lærer, men det kunne også være en læsevejleder. Tovholderen skal sikre, at eventuelle aftalte justeringer i fx undervisningsplaner, litteraturvalg eller andre indsatser omsættes til praksis.

Herefter kan skolen arbejde i et kontinuerligt loop, hvor man hvert år måler 4. årgangs læsemotivation i starten og slutningen af skoleåret. Skolen reflekterer herefter over sine indsatser, og justerer dem efter behov. Året efter gentages målingen for den nye 4. klasseårgang, så man på skolen kan se, om justeringerne har ført til en forbedring eller udviklingen ligner den foregående.

[5] Beskrivelser af mulige aktiviteter kan findes i arbejdsbogen, Sammen om børns læseglæde: En arbejdsbog (Egebo & Vestergaard, 2025), hvor der fremgår flere casebeskrivelser til inspiration.

Anvendelse på kommuneniveau

Brug måleskalaerne til monitorering af elevernes læsemotivation på kommunens skoler
Måleskalaerne kan anvendes til systematisk at følge trends i læsemotivation på kommunens skolers 4. klasseårgange fra år til år. Dette giver mulighed for at identificere "best practices" og understøtte deling af erfaringer om læselystfremmende tiltag på tværs af kommunens skoler.

Ved at indsamle data fra alle kommunens skoler én gang årligt, kan man følge niveauet for læsemotivation over tid. Gennemsnitlige resultater på de to måleskalaer kan beregnes på skoleniveau og sammenlignes fra år til år, hvilket gør det muligt at spore tendenser og identificere skoler, hvor læsemotivationen bevæger sig i en positiv retning på 4. klasseårgangen.

For at sikre en systematisk og pålidelig monitorering bør dataindsamlingen omfatte alle kommunens 4. klasser og gennemføres på samme tidspunkt hvert år (gerne sidst på skoleåret). Desuden er det vigtigt med en høj deltagelsesrate på hver skole (gerne mindst 85%), så resultaterne rent faktisk kan give indsigt i hver skoles 4. klasseårgang. Ved fortolkning af resultater er det vigtigt at være opmærksom på, at visse skoler, der over tid ser en tendens til højere eller lavere læsemotivation, kan skyldes deres lokale indsatser, men også forskelle i elevsammensætning fra år til år og eksterne faktorer[6]. Resultaterne kan således give et fingerpeg om egentlige tendenser, men bør vurderes kritisk for at forstå bagvedliggende årsager.

For at sikre en bredere pædagogisk anvendelse af monitoreringen er det oplagt at afholde en årlig skolekonference med kommunens skoler, hvor resultaterne drøftes, og skoler, der oplever en positiv trend, deler erfaringer, fx via oplæg om deres arbejde, indsatser, undervisningsplaner i dansk.

En sådan monitorering – og indsats for at styrke læselysten – kan forankres i en kommunal styregruppe med repræsentanter fra skoleforvaltning, skoler, PLC og folkebiblioteker, der årligt drøfter resultaterne og igangsætter fælles initiativer. Styregruppen kan have en koordinerende funktion i en samlet kommunal indsats, hvor den kan sikre sammenhæng mellem strategiske prioriteringer, opfølgning og nye aktiviteter. Et oplagt startpunkt kunne være at øge adgangen til folkebibliotekernes bogsamling via et styrket samarbejde mellem skoler og folkebiblioteker og dermed give eleverne glæde af adgangen til et større og mere variereret litteraturudbud (Hansen et al., 2025, s. 19). Det kan organiseres på flere måder, men et positivt eksempel kommer fra Rødovre Kommune i regi af National indsats for børn og unges læseglæde. Her hjælper biblioteksmedarbejdere skolerne med bogudlån og pakker bogkasser til klasserne på baggrund af ønskelister, som 1-2 elevambassadører fra hver klasse indsamler og afleverer. Andre forslag til kommunale initiativer kan findes i Evaluering af National indsats for børn og unges læseglæde (Hansen et al., 2025) og Sammen om børns læseglæde: En arbejdsbog (Egebo & Vestergaard, 2025).

[6] Der er grund til en vis påpasselighed med at konkludere for hårdt på denne slags analyse, da årgangenes sammensætning kan ændre sig over tid, ligesom andre eksterne faktorer også kan påvirke resultaterne. Dermed kan en udvikling, positiv eller negativ, ikke nødvendigvis alene tilskrives en skoles indsatser.

Om udviklingen og valideringen af måleskalaerne
For at måle de to dimensioner for intrinsisk læsemotivation blev 19 spørgsmål afprøvet, henholdsvis 9 til Involvering og 10 til Nysgerrighed. De oprindelige fire spørgsmål for hver dimension fra det tyske RMQ-spørgeskema blev oversat af to uafhængige professionelle oversættere, hvorefter en konsensusversion blev udviklet for hvert spørgsmål. Fem nye spørgsmål for Involvering og seks for Nysgerrighed blev udviklet af forskergruppen efter gennemførsel af kvalitative interviews med børn for at øge puljen af spørgsmål – både for at kunne øge måleskalaernes præcision samt sikre relevans i en dansk kontekst.

Spørgeskemaet blev afprøvet blandt 1483 danske 4. klasseelever i maj-juni 2024 fra både folke- og privatskoler. Valideringen omfattede psykometriske analyser ved brug af Rasch-modeller, samt analyser af, om måleskalaerne viser statistiske sammenhænge med andre egenskaber ved børnene, som man bør forvente, hvis de måler rigtigt.

De endelige skalaer består af seks spørgsmål for hver dimension. Involvering-skalaen inkluderer de fire oprindelige RMQ-spørgsmål, som således er en direkte udbygning af den tyske skala, mens Nysgerrighed-skalaen indeholder tre. Begge skalaer lever op til vigtige psykometriske krav, og der blev ikke fundet afvigelser, som påvirker validiteten. Yderligere analyser viser i øvrigt, at måleskalaerne, som forventet, hænger sammen med læsefrekvens og læseomfang samt socioøkonomisk baggrund. Resultaterne af valideringen betyder, at man kan bruge den simple sumscore til undersøgelser af elevernes niveau på måleskalaerne og at måleskalaerne ikke favoriserer specifikke grupper, hvilket gør dem egnede til sammenligninger afhængigt af køn, skoletype (folke- og privatskole), sproglig baggrund (et- og tosproget) samt alder i 4. klasse. Begge skalaer har en god præcision og kan anvendes på gruppeniveau.

Litteratur

Egebo, A. Ø., & Vestergaard, L. (2025). *Sammen om børns læseglæde: En arbejdsbog*. Tænketanken Fremtidens Biblioteker.

Fougt, S., Neubert, K., Kristensen, R. M., Gabrielsson, R. H., Molbæk, L., & Kjeldsen, C. C. (2023). *Danske elevers læsekompetence i 4. klasse: Resultater af PIRLS-undersøgelsen 2021*. Aarhus Universitetsforlag.

Hansen, S. R., Hansen, T. I., & Pettersson, M. (2022). *Børn og unges læsning 2021*. Aarhus Universitetsforlag.

Hansen, T. I., Hansen, S. R., & Reng, M. (2025). *Evaluering af National indsats for børn og unges læseglæde.* Tænketanken Fremtidens Biblioteker.

Miyamoto, A., Murayama, K., & Lechner, C. M. (2020). The developmental trajectory of intrinsic reading motivation: Measurement invariance, group variations, and implications for reading proficiency. *Contemporary Educational Psychology*, *63*, 101921.

Schiefele, U., Schaffner, E., Möller, J., & Wigfield, A. (2012). Dimensions of reading motivation and their relation to reading behavior and competence. *Reading Research Quarterly*, *47*(4), 427-463.

Schiefele, U., & Schaffner, E. (2016). Factorial and construct validity of a new instrument for the assessment of reading motivation. *Reading Research Quarterly*, *51*(2), 221-237.

Schiefele, U., Stutz, F., & Schaffner, E. (2016). Longitudinal relations between reading motivation and reading comprehension in the early elementary grades. *Learning and Individual Differences, 51*, 49-58.

Spørgeskema om læsning – 4. klasse

Introduktion
I spørgeskemaet vil du finde nogle spørgsmål om dig selv, og om hvad du synes om forskellige ting. For hvert spørgsmål skal du vælge det svar som du synes passer bedst.

Først vil vi bruge et par minutter på at øve den type spørgsmål, du skal besvare.

Eksempel
Her er et eksempel på et spørgsmål, som du kan finde i spørgeskemaet.

Tænk på, når du spiller spil på din telefon eller computer.

Svar på, hvor godt hvert udsagn passer på dig, og hvorfor du spiller spil. Du skal bruge svarmulighederne:

- **Passer ikke:** Det er ikke sådan, jeg har det
- **Passer lidt:** Det er lidt sådan, jeg har det
- **Passer meget:** Det er meget sådan, jeg har det
- **Passer helt:** Det er helt sådan, jeg har det

Svar hurtigt og ærligt – der er ingen rigtige eller forkerte svar.

Jeg spiller spil på min telefon eller computer...

Udfyld én cirkel i hver linje

	Passer ikke	Passer lidt	Passer meget	Passer helt
fordi det hjælper mig med at slappe af, når jeg har brug for en pause	❍	❍	❍	❍
fordi jeg kan konkurrere med mine venner	❍	❍	❍	❍

Spørgsmål

1. Tænk på, når du læser i din fritid - det er, når du ikke er i skole eller laver lektier. Det kan være, når du læser i en bog, en avis eller tekster på internettet.

Svar på, hvor godt hvert udsagn passer på dig, og hvorfor du læser. Du skal bruge svarmulighederne:

- **Passer ikke**
- **Passer lidt**
- **Passer meget**
- **Passer helt**

Husk, at hvert udsagn er en mulig grund til, hvorfor du læser.

Svar hurtigt og ærligt – der er ingen rigtige eller forkerte svar.

Jeg læser...

Udfyld én cirkel i hver linje

		Passer ikke	Passer lidt	Passer meget	Passer helt
I1	fordi jeg godt kan lide at tænke over bestemte emner	❍	❍	❍	❍
I2	fordi jeg godt kan lide at leve mig ind i hovedpersonen i en god historie	❍	❍	❍	❍
I3	fordi jeg så kan lære mere om ting, der interesserer mig	❍	❍	❍	❍
I4	fordi nogle historier sætter gang i min fantasi	❍	❍	❍	❍
I5	fordi jeg gerne vil fordybe mig i bestemte emner	❍	❍	❍	❍
I6	fordi jeg så kan opleve eventyr i mine tanker	❍	❍	❍	❍

Vi fortsætter med nogle spørgsmål om, hvorfor du læser i din fritid.

Jeg læser...

Udfyld én cirkel i hver linje

		Passer ikke	Passer lidt	Passer meget	Passer helt
I7	fordi jeg kan lære mange ting, jeg kan bruge selv	❍	❍	❍	❍
I8	fordi jeg så kan forestille mig det hele rigtig godt	❍	❍	❍	❍
I9	fordi jeg har yndlingsting, som jeg godt kan lide at læse om	❍	❍	❍	❍
I10	fordi det er spændende, hvad der sker med personerne i en historie	❍	❍	❍	❍
I11	fordi jeg bliver glad, når jeg læser om mine interesser	❍	❍	❍	❍
I12	fordi jeg kan se historien for mig, som en film i mit hoved	❍	❍	❍	❍

UDLEVERES IKKE

Instruktion til administrator

Baggrund: Korte oplysninger om spørgeskemaet

- Spørgeskemaet egner sig kun til 4. klasseelever.
- Besvarelsen tager ca. 10-15 minutter.
- Børnene vurderer, hvor godt 12 udsagn om læsning passer på dem.
- Inden da kommer to øvespørgsmål for at gøre eleverne fortrolige med svarkategorierne.
- Tal med eleverne for at sikre, at de forstår svarkategorierne.
- De fleste børn bør kunne besvare skemaet selv, men kan få hjælp til enkeltord eller vendinger – dog ikke til at vælge svar.
- Hvis nogle har meget svært ved at læse spørgeskemaet, kan man overveje at læse skemaet højt for dem uden for klassen.

Vejledning til administrator: Sådan introduceres spørgeskemaet for børnene

- **Introducer opgaven og formålet**, fx: "I dag skal I besvare nogle spørgsmål om læsning, fordi vi gerne vil vide, hvad I tænker og føler om læsning som en aktivitet."
- **Forklar spørgeskemaets indhold**, fx: "I spørgeskemaet finder I spørgsmål om, hvorfor I læser i jeres fritid – når eller hvis I gør det. For hvert spørgsmål skal I vælge det svar, der bedst beskriver jer."
- **Fremhæv, at der ikke er forkerte svar**, fx: "Der er ingen rigtige eller forkerte svar. Vi bruger jeres svar til at forstå, hvordan vi bedst kan støtte jer, og hvilken type læsning der passer til jer."
- **Bed dem om at besvare spørgeskemaet individuelt**, fx: "Svar selvstændigt, og lad være med at kigge på sidemandens svar."
- **Opfordr dem til at søge hjælp ved tvivl om enkeltord eller vendinger**, fx: "Hvis I er i tvivl om, hvad et ord eller en sætning betyder, så spørg. Jeg kan forklare ordene, men jeg kan ikke hjælpe jer med at vælge et svar."
- **Fortæl dem at I starter med øvespørgsmål**, fx: ”Først vil vi bruge et par minutter på at øve spørgsmålene. Sig gerne til hvis I synes, at det er svært at forstå svarmulighederne”
- **Vis dem, hvordan de udfylder**: fx ”Udfyld den cirkel, der passer til dit svar. Hvis du vil ændre dit svar, så tegn et . Udfyld derefter den cirkel, der passer til dit svar.”

UDLEVERES IKKE

Scoringsguide

Score på spørgsmål 1:
Passer ikke = 0
Passer lidt = 1
Passer meget = 2
Passer helt = 3

Resultatet for Nysgerrighed fås ved at lægge disse spørgsmål sammen:
I1 + I3 + I5 + I7 + I9 + I11

Resultatet for Involvering fås ved at lægge disse spørgsmål sammen:
I2 + I4 + I6 + I8 + I10 + I12

Registreringsark for Nysgerrighed og Involvering

		Score på spørgsmål (0-3)						Resultat
Nr	**Navn**	**I1**	**I3**	**I5**	**I7**	**I9**	**I11**	**Nysgerrighed**
1	Elev A	2	1	3	3	0	3	= 12
2	Elev B	1	2	0	2	0	1	= 6
3	Elev C	1	2	0	3	2	1	= 9
4	Elev D	3	1	0	3	3	1	= 11
5	Elev E	3	1	2	1	0	3	= 10
6	Elev F	3	3	0	2	2	0	= 10
7	Elev G	0	1	0	3	3	0	= 7
8	Elev H	3	3	3	2	2	2	= 15
9	Elev I	2	1	0	2	0	2	= 7
10	Elev J	2	2	2	3	2	3	= 14
Gennemsnit								= 10,1

Score på spørgsmål (0-3)						Resultat
I2	**I4**	**I6**	**I8**	**I10**	**I12**	**Involvering**
3	1	1	3	1	2	= 11
1	2	2	3	1	3	= 12
3	2	0	0	0	3	= 8
1	2	2	1	3	1	= 10
3	1	1	2	0	2	= 9
0	1	3	3	0	1	= 8
2	3	1	0	0	1	= 7
3	0	0	0	2	3	= 8
0	3	0	3	3	3	= 12
0	1	0	3	1	0	= 5
						= 9

Fortolkning
Et resultat kan inddeles i tre niveauer for at vurdere Nysgerrighed og Involvering:
Lav = Under 7
Mellem = 7 – 12
Høj = Over 12

Gennemsnittet beregnes ved at lægge tallene i kolonnen sammen og dividere med antallet af elever. Dette giver et overblik over klassens niveau for Involvering.

UDLEVERES IKKE

Registreringsark **for Nysgerrighed og Involvering**

		Score på spørgsmål (0-3)						Resultat
Nr	**Navn**	**I1**	**I3**	**I5**	**I7**	**I9**	**I11**	**Nysgerrighed**
1								=
2								=
3								=
4								=
5								=
6								=
7								=
8								=
9								=
10								=
11								=
12								=
13								=
14								=
15								=
16								=
17								=
18								=
19								=
20								=
21								=
22								=
23								=
24								=
25								=
26								=
27								=
28								=
Gennemsnit								=

Score på spørgsmål (0-3)						Resultat
I2	**I4**	**I6**	**I8**	**I10**	**I12**	**Involvering**
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=
						=

Erhvervsakademi og
Professionshøjskole